

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Bulev. Regina Maria Nr. 12. Tipografia „Aradul”

INSERȚII
se primesc după tarif la
Administrația ziarului
și la toate agențiile de
publicitate.

Abonamente:
Pe un an . 780 Lei
Pe 1/2 an . 390 Lei
Pe 1/4 an . 195 Lei

3 Lei ex.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

3 Lei ex.

Sărbătoarea Jertfei

Arad, 17 Aprilie

Istoria literaturii universale așază la locul de onoare nenumărați cugețatori cari și-au câștigat celebritatea numai descriind și interpretând viața și faptele Aceluia ce, dela înălțimea puterii lui morale, dominează, ca un Dumnezeu, peste civilizația veacurilor. Toți istoriograful vișii lui Cristos, în frunte cu studiul quasi-științific și profan al lui Renan, au adus la închinarea Magilor de odinioară și închinarea lor către dumnezeiasca apariție ce și-a desfășurat viața ca și cum ar fi fost ticlucită de un registru genial preocupat să-i dea toată măreția unei perfecțiuni etice.

În adevăr, nu se poate închipui o existență, a cărei cea mai mărunță și neînsemnată manifestare să fie o învătătură sau un simbol, ca aceea a fiului tâmplarului din Nazaret. Au trecut aproape două mii de ani, cugetarea omenească s'a ridicat în acest restimp la înălțimi amănitoare și totuși nici o alcătuire a închipuirii n'a putut să se ridice până la viața Aceluia ce a pus pământul, ca și cugetarea, „cu măsură” ce nu pot trece peste slăbiciunile omenești. Și aceasta trebuie să fie, pentru toată lumea, dovada supremă a dumnezeirii Sale.

Părinte al socialismului sau filosof apolitic al vișii pasive, revoluționar social sau simplu rebel împotriva împărăției stăpânirii romane, răzbuțător al gloatelor exploatare de cărturari și farișei sau un exemplar rar de misticism pur, acestea toate sunt caracterizări ce dovedesc că autorii lor, neputând să se ridice ei până la personalitatea lui Cristos, l-au coborât pe El, ca să-l judece. Dacă ar fi fost astfel, cum s'ar fi putut ca figura lui să străbată veacurile, aureolată de o lumină tot mai fulgerătoare, în loc să piară în negura vremii ca alții filosofi sau revoluționari?

Să nu căutăm taina vișii lui Isus câtă vreme noi oamenii nu-i putem descifra înțelesul cu mintea, ci numai cu instinctul. Să ne silim numai să desprindem, ceea ce putem, din învătăturile lui, cari constituiesc o adevărată știință a vindecării sufletelor.

Învătătura lui Cristos și-a ajuns scopul? Cei mai mulți tăgăduiesc aceasta, invocând ura, vrajba, lăccămie și cruzimea cari sunt și azi atotputernice în lume. Dacă ne gândim însă că Biserica lui Cristos își învinde mereu stăpânirea spirituală în omeniire, dacă ne gândim că însuși Mântuitorul a scotit durată învătăturilor sale până la „judecata din urmă” putem aprecia mersul triumfător al credinței creștine.

Învătătura răstignitului de pe Golgota este, în aceiaș măsură o religie a blândeții și a miliei și o apologetică a jertfei. Dacă n'a putut îmblânzi în general, sufletul omeneș, creștinismul a avut darul ca — în cursul unei epoci de „civilizație” în care toate tacerile acestea sunt puse în serviciul distrugerii, — să domolească oarecum bestia din om și să împiedice deslănțuirea, până la nimicirea totală, a instinctelor sălbatice. Cine poate ști unde ar fi ajuns astăzi omenirea fără suportul moral al credinței care propagă, cu atâta stăruință, blânde de aproape?

Dar mai presus de orice, învătătura vișii lui Cristos a aruncat în lume ideea-poruncitoare a jertfei, începând dela martiriul primilor

creștini și continuând cu marile isprăvi din istoria omenirii, toate sunt străbătute de acelaș fir care le leagă de pilda cea fără seamăn a jertfei învătăturului.

Ca și jertfa Lui, toate actele de sacrificiu ale oamenilor au avut drept scop triumful unei idei. În acest înțeles jertfa îmbracă haina eroismului. Și aci residă succesul învătăturilor lui Cristos.

Într-o lume în care deapururi răul se luptă cu binele, sacrificiul eroic este marele sprijin al celui din urmă. Nici un act eroic nu se îndeplinește pentru o cauză urită. Eroismul strânge legăturile de solidaritate în sânul popoarelor, iar cultul eroilor este pavăza orânduirilor câștigate de neamuri în cursul vremurilor.

În acest înțeles trebuie să sărbătorim azi, odată cu simbolică moarte și înviere a lui Cristos, reînvierea neamului românesc după atâtea grele și mari suferințe la cari a fost supus în cursul istoriei sale. S'a împlinit și pentru noi românii dreptatea dumnezească, pentru că am crezut în ea cu credința care mută munții din loc.

În noaptea aceasta, pe tot întinsul ogorului românesc preoți învinsmânțați în albe odăjdii, vor vesti norodului, în fața catedralelor mărețe din orașe ca și în fața smeritelor bisericuțe dela țară, învierea Aceluia ale cărui învătături ne-au dat, iară sacrificiului ce l-am adus pentru libertatea și unirea noastră.

Fie ca această noapte să rămână întotdeauna, pentru neamul românesc, un îndreptar sufletesc, precum despre zilele suferințelor noastre, putem să ne mărturisim Domnului cu sufletul împacat: „Cei mândri au făcut călcare de lege foarte, iar eu dela lege ta ru m'am abătut...”

Plata cuponului în streinătate

Ministerul de finanțe a dispus plata cuponului pe Mai în străinătate, cari se ridică pe țări la următoarele sume: Franța 2.400.000 fr. francezi; Belgia 460 mii fr. belgieni; Olanda 180.000 fr. francezi; Elveția 120.000 fr. francezi; Italia 45.000 lire italiene și Anglia 45 mii fr. francezi.

Di Painleve va constitui noul guvern francez

PARIS 16, (Rador). — Di Painleve a acceptat misiunea de-a forma guvernul. După o convorbire telefonică cu di Painleve, di Caillaux a sosit seară la Paris.

Consiliul națioal socialist a hotărât în unanimitate să continue politica de sprijinire a guvernului format de di Painleve.

PARIS, 16 (Rador). — Di Painleve a avut seară o întrevedere cu di Caillaux, în urma căreia a plecat la Elysee pentru o conferință cu di Doumergue. Cercurile politice asigură că di Painleve a oferit diu Caillaux portofoliul finanțelor. Di Caillaux și-a rezervat răspunsul până la o nouă întrevedere.

PARIS, 16 (Rador). Di Painleve a primit în cursul seții pe don Briand, Sarraut, Chaumet, De Monzie, Caillaux, Malvy. La orele 2,30 noaptea întrevederile nu se terminaseră încă. Dela prezidenția Camerei se anunță că până acum n'a fost atribuit în mod definitiv nici un portofoliu.

Totuș, în cercurile politice se socotește posibilă următoarea listă: Painleve, prezidenția și instrucția publică; Briand, externele; Caillaux, finanțele; De Monzie, justiția; Chaumet sau Schramek, internele; Chaumet, comerțul; Brunet sau Borel, lucrările publice; Durand, agricultura; Binot, coloniile; Nollet, ministerul de război; Benzet, marina; Laval, ministerul muncii; Dalbiez, ministerul regiunilor liberate; Arterien, pensiunile.

NOTE La picioarele lui Crist

NOTE

Sărbătorile învierii... Aducerea-aminte își deschide porțile de aur și rădăceac iar cu gândul prin satul îndepărtat al copilăriei mele apuse, lutru cu multimele de copii în biserică ce se ridică parca zidită din neguri, în zăcea alba a amintirii mele. Femei în port de sărbătoare vin smerite să înalte rugăcuni rupte din adâncul înierii lor... Și vin bărbați chipeși și flăcăi înalți la biserică din țintirimul pe pământul căruie. — mic copil — am fost de față la întâia îngropăciune și-am aruncat primul și ultimul pumn de țărăni pe sicriul de brad al unui copil care mi-a fost frate...

Ce mă face să cred că Isus trăiește doar printre oamenii simpli?... Ce mă face să-l caut pe Isus numai între țărani și țărane în bisericile singuratiche dela țară?... Acolo am văzut oameni cutundați în rugăcuni adânci... Credința parca l-a împietrit și l-a ucis în trupuri toate grijile zilnice. Acolo am întâlnit oameni buni și țara gânduri ascunse, cum am întâlnit rar în rătăcirile-mi de mai târziu, dealungul și dealungul pământului. Femeile ucate de posturi lungi, pe cari le-am văzut atunci, mi-au rămas zăgăvite în gâna ca niște icoane sfinte. Și pomii întorși pe cari primăvara deacuma mi-scoate în cale, mi-tac amintirile să șboare ca niște termecate poveri a-be, spre sărbătorile primelor mele învieri în biserică inconjurată de-o intinsa oaste de pruni înfloriti. Deacolo am pornit cu Isus al meu în suflet, ca-mi sfășiu inima în toți spiritii alictor ce mi-au fost date, să-l rănesc în zaptele mele: ce mi-înalți și să-l cobor în deșănțările mele, cele mai dege...

Și așa trec sărbătorile peste mine, ca și peste cei mulți... Sărb ca apele limpuțe mai toate... Trec țara în urma călătoriei... Pietrele și zărozele rămân cum le-am îngramădit clipele, zilele și anii... Trec sărbătorile învierii lui Crist, mai întot, deșuna țării Crist... Trec sărbătorile învierii, de multe ori, ca niște simple prietuniri de chef și de rispa...

Cap d'entre noi vor cobori în sufletele lor, cu acest prietun, un grăunte oar din nemărginita iubire de oameni care l'a însușit pe Crist?... Cap d'entre noi l-au coborât pe Crist în viața lor de fiecare zi și l-au făcut cămăra a zaptelelor lor?... Căruia dintre noi le-au fost ispitele — rugăcuni?... Căruia au strâns tragește mâna care li-s'a întins?... Căruia au fost bucure de pume trebuincioasă celui care se oștea de foame?... Căruia au dat țara a se gândi la câștigul ce-l vor primi?... Căruia au risipit cu inima caldă iubirea lor și ajutorul lor?... Căruia s'au tolosat de semeții lor ca de niște animale sau mărturi?... Și totuș vom sărbători cu toții, învierea Domnului, așa cum am sărbătorit-o de ani de zile... Nimic nu se va schimba în viața noastră sufletescă. Nu vom fi nici mai — buni și poște, nici mai răi...

Și cu toate acestea! o înviere a noastră trebuie să vină... Sărbătorile noastre bisericuști, trebuie să fie într-o zi și sărbători ale biruințelor noastre sufletesci... Fiecare nouă sărbătoare trebuie să fie și o limpezare a orizontului nostru, o biruință a învătăturilor lui Crist în viața noastră zilnică. — Fiecare sărbătoare să fie un popas în drumul nostru spre înaltați.

Sărbători ale învierii! Sinte zile de reculegere sufletescă, se va simți străin duhul lui Isus de astădată între oamenii zilelor noastre?...

Știri fantastice în presa străină cu privire la România

Citim în „Văitorul”: Ziarul „Il Secolo” din Milano publică știri că M. Sa Regele Ferdinand ar fi hotărât să abdice iar până atunci s'ar fi hotărât o regentă, Suveranul având nevoie de liniște. Aceste știri fantastice, prin nimic fondate, sunt din acelaș izvor al dușmanilor țării, ca și cele apărute în presa franceză cu privire la o pretinsă revoluție în România. Desmințindu-le o facem cu regretul că marile cotidiene occidentale, nu știu să-și aleagă mai bine corespondenți și totodată să facă mai serioș triarea unor știri cari, prin faptul că, desi desmințite de evenimentele ulterioare, se repetă periodic, — dovind originea lor dușmănoasă și interesul de-a denigra România, a scelora ce le răspundec.

Legea pentru comercializarea căilor ferate

Expunerea făcută la Cameră de către ministrul comunicațiilor, d. general Artur Văitoianu.

D. General Artur Văitoianu, ministrul comunicațiilor: D-le președinte, d-lor deputați, dați-mi voie să fac un mic istoric asupra acestei instituții de care ne interesăm astăzi prin legea pe care am cinstea de a vă o prezenta. D-lor, căile ferate înstate de război aveau 3.700 kilometri de cale și pentru această vreme nouă sute și ceva de locomotive vreo 1.400 de vagoane de clasă și 23.000 de vagoane de marfă. Din acest număr de kilometri de cale ferată peste 2.200 au fost construite de inginerii noștri în condițiuni cari au adus lauda lor și chiar din partea streinilor cari la început găsiseră mijlocul să ne arate că suntem incapabili în această materie. Până la 1880, căile ferate au fost exploatare prin concesiuni streine. Cu toții ne resimțim de trista experiență cu Strusberg și alții. La 1880 a fost răscumpărată o parte din rețeaua de cale ferată și la 1888 s'a pus stăpânire pe ce mai rămăsese încă în concesiia streină.

D-lor, exploatarea căilor ferate înainte de război, sunt dator ca nici s'o afirm, s'a făcut în cele mai bune condițiuni și de asemenea nu pot să aduc decât laude corpului nostru tehnic și tuturor funcționarilor noștri dela cei mai de jos până la cei mai înalți din treapta ierarhică a funcționarilor. (Aplause.) D-lor, avem 36 până la 37%, excedent față de 60 până 70% cheltueli. Pe când Germania cu o instituție de cale ferată perfectă, aproape la acea epocă avea 80 până la 93% cheltueli, față de venit. D-lor, aceasta era situația căilor ferate înainte de război. Cu legea de exploatare care survine la 1883 cu completările ei, cu adăugiri prin decizii ministeriale, prin regulamente, prin dispoziții, prin circuli s'a făcut ca această instituție să progreseze așa, încât ajunsese a treia din întreaga Europă.

Dezastrele războiului
Dar d-lor, survine războiul, calea ferată ajunge să și perindeze calvarul ei, poate ca una din instituțiile cele mai greu încercate, după armată.

Și nu s'a pregetat un moment, în împrejurările cele mai oribile să se pună toată vlega, de către toți funcționarii, ca să poată da un ajutor neprețuit căilor ferate într'un război catastrofal, la acea epocă, pentru noi, pentru sprijinirea armatei de pe front. (Aplause prelungite.)

D-lor, aceasta în teritoriul de refugiu. În teritoriul ocupat, un adevărat dezastre. Nimic lăsat la locul lui, totul distrus, linii întregi, ca linia Cernavodă-Constanța, ridicate și trecute granițele, tot materialul răvășit, toate instalațiile distruse până la pământ, toate magaziele incendiate, în toate stațiunile, mici și mari, distrugerea tuturor instalațiilor de apă, de combustibil, depozitele foarte depușate, nu mai vorbesc de distrugerea sistematică a instalațiilor mici, de detalii, dar cu efecte însemnate în circulaținea trenurilor; vorbesc de macazuri, de încluzări, de instalații electrice și o serie întreagă de desemeșne instalațiuni. Acesta este bilanțul, în teritoriul ocupat, pentru căile noastre ferate. Și atunci după război, obținem această moștenire, adică nimic din ceea ce făcea strălucirea acestor instalațiuni înainte de război pentru că să corespundă necesităților și cerințelor, pe cari la avea România mică, pentru că să facem față de astădată, unui teritoriu întregit, care era România mare?

După război, situaținea s'a agravat și mai mult, prin faptul că numai aveam acele 3.700 de km. de cale ferată ci peste 11.000 de km. aproape împătrit. Avem însă un material de tracțiune redus, locomotivele lipsau, un număr de vagoane de asemenea redus printr'o întebuințare intensă, cari nu se dăduse răgaz ca să poată fi revăzute, refăcute, reparare, înzestrate; căci cine nu cunoaște mai cu seamă în timpul refugiuului, căile noastre ferate și munca la care a fost pus materialul rulant și starea în care se găseau imediat după război!

D-lor, nu sunt optimist, dar nu vreau să fiu nici pesimist ca d. deputat Madgearu. „O ruină sunt astăzi căile ferate și mergem la control străin, prin lipsa unei organizari bine constituită, ca să poată face față cerințelor de Stat, din punct de vedere economic apunea d'oa”. Nu sunt de părerea d lui Madgearu. Să-mi dați voie, ca în scurte cuvinte să vă aduc la cunoștință oarecari cifre aride, dar cari pun în evidență o stare de lucruri care

nu corespunde cu cea arătată de d Madgearu.

D-lor, în esență o instituție cu caracter comercial cum este calea ferată, se cântărește valoarea ei prin ce încasează, prin veniturile și prin banii cari îi rulează și promit d-lor cifre cari fuseseră realizate înainte de prima sporie de tarife pentru ca să nu se poată obiecta că sporul de tarif a dat aceasta creștere de încasări. D-lor, în 1921—1922, vasăzică în trecutul apropiat, încasările erau de 1.395.000.000. În 1922—1923 ajuns la 2.045.000.000, în 1923 ajuns la 2.600.000.000, pentru că în 1924 să se ridice la 4.415.000.000. Cât de departe suntem în decurs de trei ani dela 1.395.000.000, la 4.415.000.000.

D. Cezar Spineanu: Dar deprecierea leului nu contează?

D. General Artur Văitoianu, ministrul comunicațiilor în 1921—1922, deci înainte de sporierea tarifelor, aveam 42 milioane încasări, în 1922—1923 aveam 73 milioane, în 1923 aveam 117 milioane pentru că în 1924 să avem 141 de milioane, față de cele 42 milioane din 1921—1922. Iată cum se prezintă încasările în ceea ce privește călătorii.

La bagaje iau tot luna Iulie și avem în 1921—1922, 1.762.000 pentru că să ajungă la 6.287.000 în 1924.

La mărfuri iarăși prin esența lor un element care cântărește în valoarea unei instituții cu caracter comercial, cum sunt căile ferate avem în Iulie 1921, 59 de milioane; în 1922, 82 de milioane; în 1923, 165 de milioane; iar în 1924, 210 milioane. Este evident d-lor, progresul înainte chiar de a se fi aplicat sporul de tarif. Dar d-lor dacă acest spor a fost relativ mic, nu e mai puțin adevărat că nu s'a înglodat Statul în datorii și nu a trecut prin situații delicate și dificilă care să ne aducă controlul străin în birourile instituțiilor căilor ferate instituție emanamente românească. (Aplause pe băncile majorității).

Trenurile de mărfuri și călători

Acesta este situația în ceea ce privește veniturile. Să trecem acum la trenurile de călători și de marfă: ce erau ele în trecutul apropiat și ce sunt astăzi? Ei bine, veți vedea că pentru trenurile de marfă aveam în 1921, 297 de trenuri, în 1922 ajungem la 671 de trenuri maximum media zilnică, pentru că în 1923 să ajungem la 778, iar în 1924 la 976 de trenuri pe zi față de cele 297 din 1921, adică numai cu trei ani în urmă. Acesta este progresul în ceea ce privește trenurile de marfă.

Trenurile de călători: la trenurile de călători în anul 1921 avem o medie zilnică de 290 de trenuri, în anul 1923 ea se ridică până la 823 de trenuri, pentru că să ajungă în anul 1924 la un maximum de 1.096 de trenuri pe zi. Iată acum progresul care s'a făcut în cantitatea de tren kilometric, adică de parcursul pe rețeaua căilor ferate în media zilnică în anul 1921 se ajunsese la un maximum de 144 de mii, pentru că să ajungă la anul 1924 la 105 de mii.

Numărul vagoanelor de marfă încărcate lunar corespunde cifrelor în progres, pe care v'am arătat-o adineaori, când am vorbit de încasările pentru transportul mărfurilor.

Tonele brute transportate deasemenea arată limpede progresul făcut de căile ferate. În anul 1921 avem 7.243.000 tone brute transportate; în 1924 ne ridicăm la 15 milioane 700.000 tone brute transportate. Iată progresul care s'a făcut.

D. Cezar Spineanu: Dar numărul vagoanelor de marfă s'a împuținat.

D. General Artur Văitoianu, ministrul comunicațiilor: D-lor, ni se reproșează că de ce acest progres s'a făcut, apoi parcul de vagoane și de locomotive s'a micșorat.

D-lor, pentru mine acest lucru dă o altă indicaținea. Cu un parc de vagoane și locomotive mic s'a dublat și triplat valoarea încasării dela mărfuri, călătorii transportați. Acestes, d-lor, nu indică altceva decât...

D. Cezar Spineanu: Decât o ridicare a tarifelor.

D. General Artur Văitoianu ministrul comunicațiilor... priceperes, destoinicia, valoarea conducătorilor dela căile ferate. (Aplause pe băncile majorității.)

Progresele realizate până acum
D-lor, aceasta era situația dinainte de război, din timpul războiului; după război aceasta este progresul care s'a realizat până

PROSPECT.

1. Subsemnații înființăm, în orașul Arad (jud. Arad), o societate pe acții cu numirea: „**TRANSILVANIA**” **Fabrică de Mașini Agricole S. A. în Arad.**

2. Scopul societății este: fabricarea și repararea atot felurilor de mașini agricole și industriale, introducerea și producerea tot felurilor de articole de fier.

3. Capitalul societar să compune din 2.000.000 (Douămilioane) Lei, împărțit în 8000 (optmii) bucați de acțiuni, emise la nume, fiecare acțiune cu valoarea nominală de câte 250 (douăsutecincizeci) Lei.

In societate aduce: D. Iosif Onițau un aport, constând din întregirea atelierului, sau în valoarea de 300.000 (treisutemii) Lei, D. Filip isan imobilul întreg, care se află în Arad, Strada Sava Raicu Nr. 25, în valoarea de 700.000 (septesutemii) Lei.

4. Durata societății este nelimitată.

5. Sediul societății este în orașul Arad.

6. La subscriere se va plăti în numerar: 1) 50 (cincizeci) Lei după fiecare acțiune emisă și 10 (zece) Lei spese de fondare; 2) până la 30 Iunie 1925, 100 (unasută) Lei; 3) până la data de 30 Noembrie 1925, restul de 100 (unasută) Lei.

7. Subscrierea acțiunilor se încheie în ziua de 30 Octomvrie 1925.

8. Adunarea generală de constituire va avea loc în ziua de 15 No-

vmbrie 1925, la orele 10 a. m. în sala de ședință a casei orașului Arad, servind acest prospect totodată și ca invitație pentru înținerea adunării de constituire, acționarii luând-o la cunoștință aceasta invitație prin semnarea acestui prospect.

9. Fondatorii își rezervă dreptul de a numi membrii consiliului de administrație pe prima perioadă de trei ani.

10. Adunarea generală de constituire va hotărî asupra următoarelor chestiuni:

- a) Capacitatea adunării generale de constituire de a aduce hotărîri valabile și alegerea prezidentului adunării.
- b) Constatarea capitalului semnat și plata acestuia.
- c) Hotărîrea asupra înființării societății și descărcarea fondatorilor.
- d) Stabilirea și votarea statutelor.
- e) Validarea dispozițiilor fondatorilor relative la numirea membrilor în consiliul de administrație.
- f) Alegerea cenzorilor pe un an.
- g) Hotărîrea asupra primirii aporturilor oferite.
- h) Autorizarea dată consiliului de administrație de a putea aduce la îndeplinire fără convocarea unei alte adunări, eventuale formalități de constituire, cerute de autorizați în drept.
- i) Adunarea generală de constituire va putea aduce hotărîri numai atunci, dacă cel puțin 7 (șapte) acționari vor fi prezenți, cari împreună au semnat 25% din întregul capital societar.

Arad, la 16 Martie 1925.

IOSIF ONIȚĂU,

mehanic.

FILIP FISAN,

proprietar.

ADALBERT RIGLER,

comerciant.

NICOLAE FISAN,

ospătar.

973

APEL.

Subsemnații înțelegând, că apărarea intereselor neamului nostru atâră de solidaritatea frățească și dându-ne seama, că întemeiați pe solidaritate am putea duce țara noastră la o înflorire deplină, încât să facem din ea o a doua Americă, facem apel către toți oamenii de bine, cari înțeleg chemarea vremilor, rugându-i să ne dea atât sprijinul lor moral cât și pe cel material, ca să avem posibilitatea a da ființă unei fabrici de mașini agricole și industriale, în formă de societate pe acțiuni aici în Arad.

Pentru a putea traduce în realitate frumosul nostru proiect avem nevoie de cel mai larg concurs al tuturor oamenilor de bine. Deoarece fiecare om are anual trebuințe de repetite ori de marfa pregătită prin lăcătuș sau mecanici, cum sunt de pildă articolele: lacăt, zar, chei, arcuri, resorturi, plite, cuptoare, ș. a. nu mai trebuie să stăruim asupra utilității acestei întreprinderi. Proprietarii de trăsuri au nevoie de osii, rafuri, fere de plug, pluguri de arat, de săpat, grăpi, apoi mașini de sămănat, mașini de desfăcut cucuruzul, de tăiat nutrețul, de dres grăul, ciururi de vânturat, moară de urlău cu motor, presă pentru struguri, sdrobitoare, călcătoare și în sfârșit mașină de îmblățit cu aburi ori cu benzină. Sunt apoi lucruri mărunte cari nu pot lipsi din nici o casă d. e.: șuruburi, sârmă, lanțuri, cuie, lopeți, furcă de fer, hârleț sapă, săcuri, bărzi, plăci, budacuri, coase, secere, nicovale, ciocane, ileu, ferestrău, cu un cuvânt toate articolele ce să găsim la ferării, articole de cari avem cea mai mare trebuință de multe ori

când nici nu ne gândim și suntem nevoiți să le cumpărăm de la vre-o ferărie, unde plătim de ex. 400 lei pentru o păreche de rafuri și nu 350 lei, cât va costa în viitor în fabricația noastră în loc de 4000 lei pentru o mașină de sămănat vom plăti numai 3500 lei; în loc de 2000 de lei numai 1800 lei și așa mai departe. În felul acesta putem economisi de fiecare articol 15—20%. Firește că de aceste prețuri reduce se vor bucura numai acționarii. Cine, deci, cumpără o acție cu 250 lei săvârșește în același timp trei lucruri bune: întâi își face datoria pentru interesul său propriu, al doilea îndeplinește o datorie morală față de patrie și al treilea dă un sprijin aceluia dintre români cari nu trăiesc numai pentru interesele lor personale ci caută să fie mijlocitori între semenii lor.

Suma de 250 lei este atât de bogată încât poate fi plătită cu ușurință de fiecare din noi. Să ne dăm seamă că o singură acțiune de 250 Lei ne face copărtăș la întreprindere și ajunge un singur an pentru ca aceasta sumă s'o putem economisi din prețul redus al articolelor ce vom cumpăra de la propria noastră întreprindere. În afară de asta bilanțul anual mai împarte câștig și după fiecare acțiune. Se punem deci umăr cu umăr pentru ca să sprijinim o operă românească, pentru că în ziua de astăzi numai așa vom putea prospera și noi în valul de străinism ce ne asaltează aici în județul Arad. Să luăm pildă dela alții și să ne dăm seama că drumul fericii și al unei stări numai prin muncă conștientă și solidară se poate bate.

Arad, la 8 Aprilie 1925.

Josif Onițau,

mehanic.

Filip Fisan,

proprietar.

Adalbert Rigler,

comerciant.

Nicolae Fisan,

ospătar.

975

în ziua de astăzi. Nimeni nu spune că nu s'ar fi putut realiza mai mult, dar trebuie să ținem socoteală de un lucru, că ne găsim într'o situație, într'o vreme, dacă voim, în care banii Statului trebuie să se întrebuiască acolo unde, în prima linie, se cere de către unele instituții să se pună toată graba ca să le ajutăm, pentru că nu ținem puși la frica postura să nu mai fim în necesitatea de a mai plăti bani pentru căile ferate, fiindcă nu am mai avea la ce plăti (aplauze pe băncile majorității) și atunci, cu mijloace cari ni se pun la dispoziție, cu atât cât este capacitatea de plată a țării noastre, în situația de astăzi, fără a ne supune, să mă lertăm, în sfârșit, n'as vrea să ating oarecare susceptibilități, fără ca să ne supunem, eventual, unui control străin.

Facem ceace putem, facem cât putem, punem toată răvna, toată bunăvoința, cu preț, cu mândria și hotărîrea, că vrem să fim la noi acasă, stăpâni în casa noastră! (Aplauze pe băncile majorității). Domnilor, căile ferate nu și dănește lipsurile lor, suferă și dănește. Cari sunt suferințele ce doare pe căile ferate? Ei bine, domnilor, este întâia lipsă unui tarif rezonabil, a unui tarif care să acopere cel puțin cheltuielile de regie, întrucât căile ferate fiind o instituție de Stat, nu se urmărește beneficiul, câștigul, ci numai serviciul public și tot ce se poate face, pentru economia țării să progreseze. (Aplauze pe băncile majorității). Lipsește, domnilor, o organizație, care să îngăduie căilor ferate o elasticitate în acțiunea lor, o libertate de acțiune pentru organele acestor căi ferate. Mai lipsește stabilitatea personalului. Lipsește continuitatea în conducere; este destul să spunem domnilor, că în 37 de ani s'au perindat 6 directori generali, pentru că acum în urmă, în 6 ani, să avem tot 6 directori generali.

D. Cezar Spineanu: Și acum aveți, unul care face cât toți 6 dinainte.

Necesitatea comercializării

D. General Artur Văitoianu, ministrul comunicațiilor: Lipsește din punct de vedere bănesc, financiar, o organizație care să îngăduie deasemenea o elasticitate, adică să nu fie împiedicate de formalitățile nesfârșite și cari se transformă, ca să se poată realiza în cel mai scurt timp ceace doresc căile ferate. Cum s'ar putea remedia aceste inconveniente? Am venit cu un proiect de lege pe care l'am supus d-voastră, la care a colaborat tot ce calea ferată din țara noastră poate să dea ca personalii mai ilustrate în această materie. S'au cerut părerile tuturor oamenilor cunoscuți ca măștri în materie de căi ferate și s'a ajuns la acest proiect de lege. Să facem concesione, d-lor? Trista amintire a lui Opeheim și Strusberg, ne tăia odată pentru totdeauna, dorința sau velenitatea de a se putea face concesione. Să facem concesione sau comercializare? D-lor, ca să faci o comercializare sau concesione sau trebuie să găsești un asociat, care să spună: „nu vreau să am nici un câștig”. Or aceasta era imposibil. Prin urmare, coexistența, comercializarea deasemenea nu putea să-și aibă rostul lor. Și a rămas atunci lucrarea sau dacă voim, exploatarea în regie. D-lor, eu mulțumesc reprezentanților opoziției, pentru critica în general obiectivă, care au făcut o proiectare bună. Și chiar d. deputat Moldovanu, în arătările d-sale, găsesc că avea un fond, în care erau exprimate doleanțe cari ar fi fost de dorit să se realizeze cât mai neîntârziat.

D-lor, dar cari din noi n'ar vrea să de astăzi pe mâine, să vedem căile ferate o dată tuțune ca și înainte de război pentru România întreagă? Toți am vrea; este o imposibilitate materială datorită lipsei pentru moment de personal, datorită lipsei de fonduri bănești care, după cum v'am spus, trebuie să și găsească în țară întrebuintarea acolo unde necesitățile primează poate chiar înaintea căilor ferate.

S'a spus de d. Madgearu: de ce se vine așa de târziu — pentru că în cuvântarea sa după scurt timp, să spună de ce nu venim peate un an ca proiectul și până atunci să facem inventarul.

Situația reală

Ni s'a spus d-lor că facem o operă de ruină, ni s'a spus că sunt incompetenți la căile ferate, progresul pe care vi l'a arătat în cifre, dovedește dacă există incompetențe sau dacă se face tot ceace este posibil la căile ferate pentru că se poată realiza, în timpul cel mai scurt, un progres cu efecte cât mai mari. D-lor se vorbesc de contabilitatea dublă, de contabilitatea comercială, dar nimeni n'a fost contra unei contabilități duble, contra unei contabilități comerciale. În principiu nu este o chestiune de denumire, căci oricare ar fi contabilitatea, ea trebuie să fie astfel încât încât în ori și ce moment să se poată pune în evidență situația reală a acestei instituții și ca material și ca fonduri bănești, și nu odată în intruniri pe cari le-am avut cu directorii regionali, am arătat acest lucru și le-am spus: acolo unde nu se poate în 24 de ore, să se pună în evidență și să se arate precis starea bănească și materială unei instituții, acolo să se știe că trebuie să între procedurii.

Deci, nu este vorba de contabilitatea dublă sau simplă, ci este vorba de contabilitatea care să corespundă unei instituții cu caracter comercial. Ori, în curând se va veni înaintea d-voastră cu o lege de contabilitate generală a Statului, în care va exista un capitol special relativ la instituțiile de Stat cu caracter comercial ca: poști, telegraf și telefon, căi ferate și celelalte instituții cu caracter comercial.

Direcțiuni regionale de exploatare

S'a vorbit de direcții regionale și de direcții de exploatare. D-lor, acumimi este foarte ușurată pentru că s'apă noul proiect, pentru că d. deputat Madgearu și d. deputat Săiceanu în mod contradictoriu și cu concepții total diferite, în cuvântările duminilor, au căutat să lipezească foarte bine dacă atribuțiunile diferitelor organe prevăzute în legea de reorganizare a căilor ferate sunt suficiente sau dacă nu au atribuțiuni suficiente, dacă li sunt reduse aceste atribuțiuni, dacă sunt prea mici sau dacă sunt prea mari. S'a luat în discuție în ceace privește numărul membrilor în consiliul de administrație. Deasemenea s'a făcut critica comitetului de direcție.

De ce un comitet întreg de execuție?

D-lor, e limpede scris în lege că directorul general este executorul deciziilor consiliului de administrație și al comitetului de direcție. El se află în conducere. Directorul general execută. Aceasta este prevăzut în primul alineat al primului articol relativ la atribuțiile directorului general.

S'a făcut o mică confuzie, d-lor. S'a spus de oratorii din opoziție că direcțiunile regionale s'au menținut și că ele mai mult încurcă.

Direcțiunile regionale prin legea de față sunt deslinate. S'a căutat să se ajungă la o descentralizare completă, suprimând organele intermediare între direcția generală și între organele de execuție propriu zise. Și atunci toate regiunile s'au suprimat și s'au înlocuit prin direcțiile de exploatare cari nu au personalitatea lor proprie cu un întreg aparat birocratic și se servește de organele de execuție, precum și serviciile de tracțiune, mișcare, economice, etc. Va dispărea birocratismul, de care ce drept cuvânt se plângeau oratorii din opoziție, cât și d. deputat Moldovanu.

Chestiunea ierarhiei

D-lor, mi s'a părut foarte curiosă o afirmație a dlui Madgearu, cum că trebuie deslinate ierarhia actuală și că trebuie deslinate orice ierarhie. Cred că nu s'a exprimat bine d. Madgearu, pentru că este inadmisibil, și nici duminilor nu cred să fi înțeles că nu trebuie să existe o ierarhie într'o instituție ca aceea a căilor ferate.

D. Virgil Madgearu: Trebuie să fie de ministru?

D. General Artur Văitoianu ministrul comunicațiilor: Trebuie să fie incontestabil.

D. Virgil Madgearu: Dar ce facem atunci cu magazinul dela Titu, care este mai mare decât chiar școl de gară.

D. General Artur Văitoianu, ministrul comunicațiilor: S'a discutat foarte mult despre reprezentanții din consiliul de administrație și din consiliul consultativ.

D-lor, în consiliul consultativ, întrucât calea ferată e o instituție care atinge direct economia generală a Statului, s'a căutat să se introducă în acest consiliu consultativ cât se poate de numeroase persoane din toate ramurile de activitate economică din Stat în consiliul de administrație bine înțeles nu putem să introducem un număr prea mare și s'a căutat ca din 9 membri, 3 să fie dintre acei cari au condus un serviciu de exploatare pentru că s'au garantat într'u câțiva continuințea de vedere, de pricupere și de specialitate.

Iar ceilalți să vină cu luminile lor din punctul de vedere al economiei generale.

Separarea serviciilor de construcții noui, serviciul de cale ferată propriu zis. D-lor lasă că construcțiile de cale ferată sunt dependente de mijloacele de cari se dispune la un moment dat, dar e bine ca aceste două servicii cari în toate Statele europene sunt desprite, deosebite să fie și la noi, pentru că aci intervine în construcția căilor ferate nu numai latura economică proprie zisă de care trebuie să se intereseze calea ferată ca instituție, aci intervin considerațiunile cari să impună construcții de linii ferate de interes general, de apărare națională, căile ferate de interes strategic și se caută să se impace pe cât posibil interesele economice de Stat cu interesele strategice.

S'a vorbit de chestiunea înaintărilor la căile ferate.

D-lor, nimic nu este mai distrugător al moralului unui funcționar public, decât faptul când s'au simțit nedreptăți în tendința lui de înaintare, de progres, în cariera pe care a îmbrățișat-o, și deaceia am căutat să îngăduim această chestiune, atât de delicată, de forme în detaliu, care, poate, la început, păreau că sunt numai de regulamente, dar care am căutat să le introducă în lege, așa ca, pe cale de regulament, să nu poată fi niciodată și sub nici un motiv deslinate.

De ce consiliul de administrație nu-și are cuvântul? Consiliul de administrație își are cuvântul în comisiunile de înaintare ale căilor ferate. Legea prescrie ca un delegat al consiliului de administrație să vină în această comisie, să spună cuvântul consiliului de administrație. Consiliul de administrație, nu poate face o selecțiune, fiindcă el nu intră în detaliile serviciului, deci nu poate cunoaște pe funcționari.

A fost discuțiu, în sfârșit, relativ la inventari și la evaluări, chestiune ridicată de d. Moldoveanu.

În lege e prevăzut ca în cura de un an să se facă inventarierea și evaluarea materialului, determinând, făcând clasări hotărîtoare asupra materialului în bună stare, asupra materialului care trebuiește devalorizat și, în sfârșit, să stabilească toate elementele cari pot să intre în bilanț, ca și pentru orice societate cu caracter comercial, în privința averii care posedă. S'a mai în-

troduce, d-lor, o dispozițiune, și aci poate că expresiunea n'a fost prea fericită, dar așa trebuie să fie înțeleasă plinul de venit, peste cel prevăzut a se versa la Stat, numai acest plus se repartizează la diferite fonduri, cari sunt prevăzute în lege.

D-lor, s'a discutat de lipsa unui fond de rulment și s'a spus că nu există decât un fond de 80 milioane. D-lor, nu numai că nu există un fond de rulment de 80 milioane dar nu există de loc. Aceasta este o critică, îndreptățită complet; prin legea ce se prezintă de față, însă s'a ajuns la stabilirea unui fond de rulment, care să poată îngădui cheltuielile ce s'ar face anticipat și cari ar urma să fie acoperite în cursul unui exercițiu bugetar de sumele prevăzute în buget.

D-lor, la dispozițiile prevăzute în proiectul de lege pentru fondul de reînnoire și îmbunătățire s'a făcut o mica confuziune de oratorii. Aci nu este vorba de construirea de linii ferate noi, ci numai dacă în cursul anului se prezinta necesitatea de a se perfecționa un sistem, de a înoi un material, de a îmbunătăți, să se dispună de mijloace ca să se poată face aceste lucrări.

În sfârșit, fondul de prime, după cum știți din chiar textul de lege, este o formă intermediară spre participarea la beneficiul funcționarilor, dar o participare la beneficiu în raport cu economiile pe cari ei le realizează instituției căilor ferate și numai pentru unul ei mers.

S'a repropoat dispozițiunea ca funcționarii căilor ferate să răspundă penalmente să bânește.

D-lor, când viața noastră, când interesele publicului sunt încredințate în mâna unui funcționar, acesta trebuie să răspundă și pe viața și de averea care este pusă în orice moment în primejdie din cauza neatenției sale.

El trebuie făcut răspunzător și penalmente și bânește. De către d-voastră a fost votată o lege în acest sens și ea își dă roade efective, dovadă sentințele pentru accidente dela Bârnova.

În rezumat această lege completează legea dela 1883 și, mai mult încă, ea oferă și unificarea, pentru că prin alipirea provinciilor am moștenit și o serie întreagă de tradiții de moruri, de legi, de dispozițiuni cari nu corespund dela o provincie la alta și de toate provinciile față de Vechiul Regat. Legea aceasta face o unificare a tuturor dispozițiilor.

Ținând seama de cele arătate, va rog d-lor deputați, ca cu un moment mai curând să dați instituțiilor căilor ferate posibilitatea să progreseze și mai mult și mai repede cum a progresat până acum, datorită capacității celor cari o conduc și a răvnei de toate zilele, pe care o pun și cei mai ca și cei mai înalți funcționari ai săi. (Aplauze pe băncile majorității).

Prin expoziții

Arad, 17 Aprilie.

Pictorul Dumbrăveanu

Sala de expoziții a Palatului Cultural a primit în sfârșit un oaspeț rar: pe tânărul pictor **Teodor Dumbrăveanu**.

Auzisem mult bine despre acest tânăr pictor care trăiește ca nu adevărat pustac al artei în orașul nostru. I-am așteptat expoziția cu simpatie și cu încredere — și nu ne-am înșelat. Omul acesta alios, o figură de franciscan adrobilit de dramă, omul acesta în care nu s'ar putea căuta răsunata omenească, se prezintă d-lui primii expoziție ca un veritabil artist.

Dumbrăveanu e un poet al culorilor. Pânzele lui te rețin și te tubură... Peștele-i trăsor sub ochii noștri încaștă Măstășugul penelului e călăuzit mereu de sulț pe care viața îl face să fie într' continuă vibrație.

Dumbrăveanu a făcut războiul din el sub steag străin, ca mai toți ardeleani. Acest războiul pictorului nostru a rupt căuș scene cari rezumă cu putere toată groază mizeriilor colective.

Un pictur în vorbă odată de mizeria care trăiește Dumbrăveanu. Spusele prietelui nostru ne-au mâhnit adânc. Expoziția s'a deschis în 16 April în Palatul Cultural și-l prezintă însă pe Dumbrăveanu bogat între bogăți, chiar dacă autoritățile noastre își vor uita să rețină câteva minunatele lui tablouri.

Dumbrăveanu e un puternic talent, continuă ascensiune spre culmi. Artă românească poate fi mândru că adăpostit un astfel de artist.

Bela Balla

Luți pe **Bela Balla** din nou între noi de tablouri...

Dela ultima expoziție din toamnă cură când tablourile expuse au fost cumpărate, în câteva zile, Balla a realizat o serie de lucrări de toată înmășetarea. Pribel îndrăgostit de natură, se prezintă acum un bogat în expoziția ce-a deschis-o Școala medie de Stat din localitate.

Munții, lacurile, râurile, câmpurile, cu atrag pe Balla și-l încântă, prind țărâș sub penelul său fiercat.

Culorile lui Balla vibrează, pasivă, și cu tot belșugul lor de suflete.

Amintim No. 1, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 21, 32, 71, 72, 73 etc. etc. — adevăți sârbători ale culorilor.

Suntem siguri că în câteva zile, Bela va fi despoziat și de ultimul tablou expozițional de Stat, și astfel, arăcând pleca iar în căutarea de noi bogății, înuturile Ardealului — adevărate Căli re-și iubeste arta, ca un tânăr și aprig cilian — adevăta-i voluptuosă. (6)

Tribunalul Satului

Obiceiuri de Paști

de G. Coșbuc

Pe dealul care mărginește satul despre Răsărit începu să ardă focul mare, tot mai mare. Se părea, prin întunerecul nopții, că este un stog de fân ce arde.

De cu ziua veniseră flăcări în deal, urmați de o droaie de copii, fiecare ducând câte o sarcină de paie, câte o despicătură două de lemn de fag. De prin păduri și-au adunat un morman de uscături și de frunze, din care acum tot luau cu brațele și hrăneau necontent de pe culmea dealului.

De jos, din sat, se vedeau în zarea focului, furnicând ca niște stafii ale nopții tinerii ce erau în zeal. Ne-am așezat, eu și preotul satului pe două scaune, în dosul casei din grădină, ca să auzim mai bine strigătul celor din deal. Eu nu cunoșteam obiceiul acesta, al „strigării peste sat” și-mi părea acum bine că am ocazia să-l cunosc.

Era Miercuri seara, spre Joia-Mare, în săptămâna patimilor. Timpul cald și frumos.

— E o judecată aspră strigarea peste sat, îmi zise preotul. Dar ajută! Nu-i în stare nici o lege, nici o frică de pedeapsă, nici o autoritate, să moralizeze așa de mult satul, ca strigarea aceasta.

De-acolo din deal strigă unul — om priceput la asta, numele unui flăcău, al unei fete, al unei neveste, și apoi începe să înșire toate păcatele celui numit.

Mai mare rușinea. — Și ce păcate anume, îi le înșiră? Și de unde le știe el pe toate așa cu deamănuntul?

— Ce lucru mare să cunoști cu deamănuntul toate bunătățile și toate relele din sat! Suntem o mână de oameni, și ne cunoaștem unul pe altul. Ion cel ce strigă nu e lăsat numai cu propriile-i cunoștințe, vin oamenii și-i dau informații despre lucruri pe care el n'are de unde să le știe. Vin înșiși părinții, și-l informează despre obiceiurile rele ale fiilor lor cari n'ascuță de dojană părintească. Strigarea peste sat e o binefacere pentru părinți. O sută de bătăi să dea un tată copilului său, și de-o sută de ori să sară mama în cozile fetei, nu fac atâta cât o strigare peste sat. Fata care a raniat nestrigată se mândrește, anul întreg și e privită ca fruntea fetelor. Vai de rușinea însă a aceleia, care a fost strigată de două ori într'același an.

— Toate bune, am zis eu, dar eu am o bănuială, care-ți răstoarnă toată lauda ce-o aduci acestor strigări.

— Ce bănuială? — Că se face nedreptate și abuz. Informațiile pot să fie neadevărate, pot să vie dela oameni pismătareți, dela dușmani. Ce te faci atunci? Năpăstuiești oamenii nevinovați, faci de răsul satului pe tinerii cari nu merită batjocură. Și apoi la urmă, însuși omul cel însărcinat cu striga-

rea poate să fie dușmănos cuiva. Dar presupunând că e de absolută bună credință, nu poate fi tras pe sfoară, de cei răutăcioși și de cei șugubeți?

— S'a întâmplat și se mai întâmplă, să strige lucruri neadevărate. Dar cel ce strigă e frunța al satului, om nebuluit de nimeni, și face slujba aceasta de vre-o zece ani, că e bun de gură și ține bine aminte. Când fără vrere, face vre-o nedreptate, a doua zi ori de altădată caută de cel nepăstuit și se împacă cu el.

De e flăcău, îl ia cu buna și-i cinsteste cu ceva vin. Dacă e fată ori nevestă, își retrace spusele, în fața bisericiei, înaintea tuturor sătenilor. Asta însă se întâmplă poate la trei ani odată. Și nu poate nedreptăți și abuză de-o parte că nu vrea, de alta că nu-l lasă satul. E sub control. Ne adunăm la Primărie, noi vr'o douăzeci de bătrâni ai satului și mă duc și eu, și acolo hotărăm ce are să se strige peste sat. Cel ce strigă ne spune pe rând ce știe și ce informații are despre cutare fată, cutare nevestă, cutare flăcău. Noi ascultăm și hotărâm și judecăm ce are să se strige, asta da, și asta nu, asta e prea aspră, asta e prea intimă, și așa mai departe. Numai ce iese din sfatul nostru e bun a fi strigat.

S'a întâmplat cazuri, dar mai de mult, că o fată s'a aruncat în fântână în urma celor ce i s'au strigat peste sat, iar o nevestă s'a otrăvit pentru o nedreptăți și mare vină ce i s'a strigat bărbatului ei.

— Dar astea au fost de mult.

— În vremea aceasta au început să cânte cu buciumele în deal. — Acum încep, zise preotul. Tot satul e acum prin grădini. Toți ascultă. Copiii prin pomi, băbații și nevestele pe garduri, moșnegii pe prispă, fetele tupilate prin funduri de grădină. Nu e nimeni prin case, până și ovreul cu ai lui iese din cârciumă și ascultă.

„Aure, maure, ho, ho!” Acesta fu strigătul care, ieșit din vr-o câteva zeci de guri, străbătu pe deasupra statului, de sus din deal și trecu puternic umplând de fiori tăcerea nopții și suflându-le atator oameni din sat. Și de odată cu strigătul acesta începu un joc de artificii pe deal: unii aruncau cocloașe de paie aprinse, alții purtau prăjini învelite cu paie ce ardeau vălvăind, alții lăsau s'alerge pe răpi roți de car pe lângă care legaseră carpe și frunze uscate și paie și apoi le deteră foc.

— Ce-i maure, ce te-a prins? Așa răspuseră alte glasuri, întrebând. Atunci „maurele” singur — marele preot al acestei datine — a strigat cu un glas puternic răsunător și foarte limpede: — Mă doare capul.

— Și de ce te doare, mă? — De cocelul lui Ion al Tudorei că l'a pierdut în târg și

l'a găsit Avrum de lângă pod. Cine nu-l crede tot ca el să pată.

Preotul a răs cu atâta poftă încât am început și eu să răd, ca mirele surd. Și nu știu, era adevăr, ori părere, de prin grădinile pe prin-prejur s'a ridicat un hohot de râs, un hohot mare nețărnut; poate că într'acel moment râdea satul întreg, de pe garduri, de pe case, de prin pomi, singur bietul Ion al Tudorei sta undeva ascuns și, prins de rușine și de necaz, înghițea noduri seci și mormăia printre dinți. Eu, într'adevăr n'am înțeles multe din povestea cu Ion și cu Avrum, de aceea am întrebat pe preot. El mi-a spus că acest Ion își bause cocelul în târg la un anumit Avrum, iar nevestei sale și satului i-a spus că și-a pierdut cocelul umblând prin târg. Gluma era bine potrivită, mai ales că Ion era un fătarnic, dojenea pe alții să nu bea și odată cu capul n'ar fi vrut să se știe cu siguranță că și-a bătut cocelul.

— Aure, maure, ho, ho, răsună din nou de pe coastă și din nou aceeași întrebare din vale: ce-i maure, ce te-a prins? Și iarăși răspunse maurele. Și lucrul a continuat mereu așa.

Răspunsurile maurelui, limpede și deslușit auzite, erau pentru mine tot atâtea oracole, fiindcă vorbea în pilde și despre relații pe care nu le cunoșteam. Atâtea știu că a trecut în revistă peste o sută de persoane, criticându-le purtările, arătându-le omenia și dojenindu-le firea. Flăcăilor și băbaților le-a imputat și musturat, că și-a lăsat cutare loc ne arat, că nu-și adapă vitele la timp, că umblă cu cisme imprumutate, că vecinic cer tutun dela alții, că și-au bătut cutare lucru, ori cutare haină, că și bat nevesta pentru că și-o teme de nu știu cine, și așa câte și mai câte.

Cu mult mai variate și mai bine spuse au fost strigările nevestelor și ale fetelor. Ba că una ar voi să se mărite și ea adoarme la furcă, alta că a jucat în post, că una și-a dat mărgălele ca s'aducă țuică masei, alta doarme pe sub strășină și pe după clăi, alta nu știe să puie aluatul pe lopată până nu-l leagă cu funia, cealaltă are cinci cămăși, două rupte, două sparte și la una n'are spate, una a rămas fată bătrână, căci toată ziua stă cu mâinile în solduri și se uită în sus pe coș alta, pentru că sperie vacile din curte când iese între ele cu capul gol.

Acesta este ceace am numit eu „tribunalul satului”. Într'adevăr, un tribunal, sau mai bine o Curte cu Jurați, în toată legea. Sentința maurelui e fără apel și e valabilă până la anul. Multora le face zile amare anul întreg, consecințele sentinței maurelui sunt de multe ori hotărâtoare în soarta fetelor: măritarea lor atarnă mult de judecățile maurelui. Tineretul mai ales, în săptămânile postului mare, se trudește să sibă purtare cât de bună ca să încapă în bunele grații ale maurelui.

— Și o poartă pădind prașă, că'n urmă s'o doboare! Ce'mi fu, zău, dat azi mie să aud măi stră-lucire? Tu îmi vorbești de ogradă! un păcătos de rând!

Mi-e teamă că n'o trece nici anul și cerșind Te-oi întâlni la poartă de oameni nevoiași, Să și dea o'nbucătură, odrăslă de borfași Care-al acuză cu tine în satul uest: argie, Tu ce-al venit pe lume să mori în puș-cărie... Florea (reținut de Toader): Mă lăsa, frate Toader, să'i crăp în două țeasta!

Sergentul Braica: Ce foc atâtea vrajbă aici la ora asta! Te potolește, Florea! Mănuia îți păstrează Pe altă dată, Victa o binecuvântează, Căci mâine -- poate -- sună chemarea, ce-o să ceră!

Sergentul Braica: Tot vișgi tinerească și-o fi atunci în țară Destulă jeluire! Moș Origore: Păi, eu nu le spunel Aceleasi vorbe, taică! Dar a intrat în ei Aluristul diavol și tot îl chinuște! Florea: Te-ascult pe tine, Braica, căci altfel... Sănda: Te fâlește Mai altfel, căci de, poste, și eu știu să lovesc. Moș Origore: Ajunge-atâtea sfadă! Crăș-mare, boeresc Mai al?

Gânduri călătore

Din ceasuri de reculegere

Dacă am privi înfățișările acestei grele vieți omenesti și ne-am adănci, pe cât putem, în taina ei, cu ce am putea statornic ceva. La o vreme, câteodată, crezi că ai pus mâna pe fir și tocmai când bucuria ți-e mai mare, te pomenesci cu firul iarăș incurcat.

Dacă, ne-am gândi vreodată că am găsit chipul nimerit cu care trebuie să privești toate cele ale vieții, vom băga de seamă că poate ne-am înșela, căci aceluși măsură, nu se mai potrivește pentru aceluși înfățișare a vieții.

În mintea noastră, se planuiește atâtea planuri, atâtea idei, care trebuie să ne servească ca mijloace în lupta zilnică.

Și la cărma vieții tale, plătisit de atâtea ori, te privești pe tine însuși și te vezi un nimica, față de ce te înconjoară, căci e de ajuns o lovitură, o întorsătură nepotrivită, ca să pierzi puterea să mai cuprinzi lumea, cu privirile tale, cu gândurile tale.

Esti un om ca toți oamenii. Ai păcate și lucruri bune. Ai calități și scăderi, ai în-zuinți și porniri, ai căderi din păcat și rid-cări din mândrie, cunoști bine mânia, ura, setea de avere dar tot atât de bine iubirea, liniștea și ajutorința semenului. Esti un om întreg. Te urmărește însă toată viața, ca o umbră, gândul, care se topește în vorbele: „Cu ce poți să fii mai bine pept valului vieții”. Cu alte cuvinte, cu ce poți să te mângâi mai bine în viață și în ce chip poți înfrânge durerea.

Să te arunci în urmărirea averei, căci poate prin ea, vei avea liniștea.

Cu pumnul plin de aur, să cucerești liniștea. Să mușcaci și să faci avere. Avere, la rândul ei aduce avere, mai pe urmă glorie, bua nume și celelalte, dar liniștea nici decum. Cu cât averea s'aportă, cu atât liniștea se topește. Răvnită de toți, averea nu te mai mulțumeste. Ți se pare, că toate bucuriile acestei vieți, nu sunt p-ntru tine. Un alt demon îți stăoacă sufletul. Lă-comia, cel mai mare demon al vieții pământ-tești, te trage după ea, ca robul veșnic al ei.

Un om, care are doi bani în pumnul său dă, aproape cu plăcere, unul din ei altui om, — omni care are o sută de bani dă, cu neplăcere, altuia, o jumătate de ban, — iar omul care are o mie de bani, aruncă cu scârăbă altuia, un sfert de ban... și liniștea totuși nu-și arată fața. Și câtă grijă ai pentru această avere. În tot colțul, pretu-tindenea, și se pare că stă la pândă un hoț, cu cuțit lung și tăioș. Movila de bani se face din ce în ce mai mare, se umflă de rele și înăbușă sufletul omenesc.

Banul devenit idolul zilei, a însetat sufletul omenesc, chinând mințile atator oameni, lăturându-le și cele mai ascunde porniri idealiste.

Ca un duh rău, plutește asupra acestei

omeniri, făcând din dânsu, numai o masă cinstei, rușinei și respectului.

Starea aceasta a materialismului, face înăbușe din ce în ce mai mult și spiritul, menii de bine și care pot să se iaalte mult suflet-ește, trebuie să ingenuace voie, în lupta aceasta zilnică a banului care atarnă existența sa.

Omenirea această, care ar trebui să scâ banul, se urăște mai mult pe dan. Cândul cel bun mă ridică iarăși acolo, și ne-a ridicat de atâtea ori și îmi urată lu-asa, cum ar fi.

Măinile omenirii aceste, curate și albe zăpada, care frământă tina și pământul, atingea bolnavii și cadavrele și îmbrășișă dușmanul mai murdar decât noroiul, trebuie să suferă niciodată aceste discuri metal.

La vorbele sale curate ca lumina zilei, trebuie să pomenescă niciodată de dragii bunătatea ei, să nu urască pe nimeni d banul. Dumnezeu a'dat omenirii aceste, sufletul ei, atât de bogat, că dacă l'ar cur-ște, n'ar mai avea nevoie de bani traistă.

Banul are pe dânsul mândria atator m care îl atinge și aduce cu dânsul o cor-giune grozavă de crimă.

Aceste bucăți de metal, trec prin at-degete roase de sudoare, de sânge. Așeză il dă cârciumarului, cămătarul — s'arac dușmanul — trădătorului, destrănatul prostituatului, umblând din mână în mână, face ca feciorul să și omoare pe tatăl, să și-și țesele bărbatul, frate cu frate și urască, hoțul să desbrace ps călător și poarele să se războiască.

Molipsitor, ca puroiul unei fistule, el tră la toate casele, murdărind mâinile co-lășilor, plăteteș munca călăului, circula lume și aprinde ura, ajată destrăul, și bește corupția și aduce moartea.

Și e știut lucru, că cel curat cu suflet-nici nu se atinge, nici nu-l poate suferi, știe bine, ce conține acest ban și are p-tru el o scârăbă, pe care o are bogatul p-tru sârăcie.

Atunci, stând în vârful grămezii de av-e și o risipești în lume, de unde ai adun-Și în vremea când vei rămănea ca tata Ada-vei fi mulțumit. Cu averea nu poți în-m-nici ura, nici răzuițele rele, nici un fire omenescă — și nici neliniștea ș-tine.

Cu sufletul curat, lipsit de banul suulu toate pornirile și așziutele din fire le potoli cu însemnarea. Ambiția, invidia, și airea, arșița amorului propriu, înșelă-șipocria, trufia, prostia, durerosul ghu-al n-dreptății și toate le învingi cu a-m-nia și însemnarea sufletului, fără aju-averei și banului sanător.

Gh. Atanasi

PAȘTI

lui Rab Geza

În fiecare suflet arde o făclie, Din orice gând se'nalță-o rugă către cer, În candelă palpită — atâtea sfânt mister Și preoții cădelnițează — Slava Ție! — Acoperișul par'că-e despicat în două, Mai liber să se 'nalțe către ceruri fumul Tămăiei sante — jertfă pe de-apururi nouă — Și'n adieri, să se 'mpreune cu pariumul Ce încă din boboc îl răspândră teii. Iar din altar răsună'n glas de cărturari, — Povestea celui ce-a copilărit cu micii Ca să sfârșească'n mijlocu-a doi tâlhari.

Coriolan Iancu Șiclovan

GOLGOTA

Poem dramatic în trei acte — Fragment din actul I

PERSOANELE:

Florea, flăcău, — de 27 ani Sandu, — de 21 ani Toader, — de 23 ani Moș Origore, pădurar, de 55 ani Sergentul Braica Soldatul Flintea

Moș Origore: (care a rădărit în prag) Dreptate-or fi având, Dar să le o dăm cu'necetul, iavaș, iavaș — pe rând —!

Văd! la mânia uoa sunteți și ar fi de-ajuns Să plece moș Origore și gata la împușca Afi fi! Și pentruce? Poveste cunoscută! Aceiași ochi de fată la gânduri vă sărută! Aceleși buze roșii aprinse'n voi pornirea Care orbește gâdul! Ei, bună o fi iubirea, Dar eu la bătrânețe vă spun o vorbă mare: Sătia — de ea e vorba — din voi, ea drag nu are Nicol unul! Moș Origore a stat cu ea la sfat, Ea altei visază; nici gând de măritat! Mi a spus o nu odată: „eu, moșule, să vrea Să fii stăpâna culmei!... acolo mi ar plăcea, Să mi se joace'n plete puvițele de vânt Și soarele arzându-mi grunajii... eu să cânt!

Florea: Să cânte cât pottească, dar să-abă omenie în vorbă și în faptă.

Moș Origore: Mă miră! Cine știe, Ce îți păru — de astfel vorbești de-o fată — care Doar peste opt județe, de-i alii semănare! Dar, știu eu! Tinerețea nu vrea să cântă-rească Și-o la spa'n'ro doară, de ar fi să rățăcească Tări și hotare multe!

Sănda: Cum mușii au rățielt Să nimerescă'n urmă în satul nost! Moș Origore: (între Sandu) Tihăit Eu te-am spus, băete, de când erai atât; Măi domolește-ți ura!

Sănda: Nu pot! O simt în gât Cum fierbe și se sbate săși faci drum... Florea: Mai bine Ți ai îngrădi ograda, că'i vraise!

Sănda: Ei! cine Vorbește de ogradă, când el nici țară n'are!? Un aruncat de vânturi epre margini de ho-tare, Unde pădurea'i deasă și căile pustii, Și unde hoji și diavoli umblă prin bălării

FOLIETON

Și o poartă pădind prașă, că'n urmă s'o doboare! Ce'mi fu, zău, dat azi mie să aud măi stră-lucire? Tu îmi vorbești de ogradă! un păcătos de rând!

Cârcmarul: Cum nu, măi taică! Moș Origore: Ia, adu-ne pahare Și adu-un chil, dar de-3/4, căci ahfel, cârciumare Ne-ou cam strica la ceală... Și vezi nul' boteza! E hoț el, bută l'vina, d'apoi nici eu mai ba! Sergentul Braica (către soldatul Flintea): Vezi, Flinte, leagă cai. Soldatul Flintea: Legatu-i-am. Serg. Braica: Te du Și dă-le fân și apă, că-avem ucuș. Săda: Aeu li lasă să odhimescă și am eu grija lor. (ese) Moș Origore: Ai cul răcâni lăta atât de bălăor? Serg. Braica: Nu știu — de bună semă — al cui o fi, dar știu Că'i ager ca sărăceaza. Toader: Mă duc, căci e târziu! Vii, Sandule, zici mâine? Sănda: Vii. Moș Origore: Apoi, humă seara. Moș Oelgore: Și dute drept acasă — cu ochii'n jos — căci varu Când se'nserază bine, de după porți, stăfii Răsar la om în cale și bine nu ț-o fi! De atfel, nu omoară, dar rățăcesc la munte Și'n loc să cosești mâine, dormi-vei! (Toader a ăsit) Serg. Braica: Zi'nainte, Că, nu știu, moș Origore, de ce cu dumneața

Afi sta la sfat cu nul' Zău, par'că Ce răcoleşte muntea, când e inferbânt Pe urmă 'n satul ăsta, socot, o Să nu-ți fi spus durerea matule! Moș Origore: Hei! Am fost și eu odată îndrăgostit de te Dar nu ca voi, cu ceartă! Când un' O'ncătușam cu ochii, cu gândul zău! Și'n nopțile cu luna, numai vedeai Spre o rariște 'ufforită și își pia Mănușele, ca șerpii sub arșița de so! Când urcă înspre scorburi să caute'n Așa, flăcâni tării, de dragoste nu'ai Ea n'arțăste, fierător, în loc să mi'l Ea'n fleac de vorbe goale și-au! I-a derbinat cu ură, fierbându-le în! Cuvintele vădlate în jurăteri de răo în capul lor acumă stăpân e doar u! Să vadă curgând sânge! Serg. Braica Păcatul stă Ne frământăm, ne rupem din noi o Și n'efrătim cu fiara setoasă de pe Moș Origore: Și Sandu ce vor cât îi Când prinde coasa 'n mână... Ve! mai aproape; Gândiți-vă că'n urmă în fund!

Preludiu

— Eu nu mă plâng de soarta mea, nici nu cântecese...

Eu astăzi mă stau copitul și învârtit în scurtețe de noapte... S'au soare'n zăreau vieții eu ghicesc spre care mă trăscu nepuincios...

Mă stau un munte al veciniei ce și arde vârful gol în soare...

— De ce te sfoști azi sufletule în mine: Lumina lui par'că te doare...

I. Losnicanu.

Isus la Impăratul

de G. Coșbuc

Pe-o stradă largă 'n Nazaret Copiii se jucau grămadă, Și-ajunseră din joc la sfadă. O tânără jemea 'n cet Venia spre ei pe stradă.

Văzu că tocmai fiul ei Plângea și se sbătea, și toată Spre el sbiera 'nglătita gloată. Iar ea a 'ntrat să vadă ce-i Și fiul să și-l scoată.

Porni cu el apoi pe drum Și, blândă i-a vorbit cuvinte: „Sânt răi, îi știu, și fără minte, Ori tu ești vinovat acum, Ori toată gloata minte“.

Abia vorbea de multul plâns Răspunse rugător certatul: „M'au dus legat la împăratul, Și m'a durut că prea m'a strâns Cu lanțul lui, soldatul.“

„Dar nu e, mamă, vina mea. Ei se jucau aici de-a hoții, După un tâlhar fugeau cu toții, Să-l ducă la 'mpărat, să-și ia Pedeapsa 'n rând cu toții.“

„Acesta, mamă, mai ștregar Fugi din joc, pe câmp afară. Și toți soldații-atunci strigară: Pe cine om duce acum tâlhar, Să-l batem jos la scară.“

„Le trebuia un hoț mișel, Și-atunci văzui că unul vine, Și opri și arătă spre mine: Să-l ducem p'asta mititel. Și tese jocul bine.“

Eu mamă, nu eram în joc Priveam așa, ca ș'altă dată, Și când mi-au zis: Ei haid la plată! Eu n'am vrut să mă mișc din loc Că n'am vrut să mă bată.“

Și-atunci cu ghionturi m'au împins Să merg cu hoții la 'mpăratul Și m'a legat de mâni soldatul Iar eu plângeam de ce m'au prins Să-și prindă vinovatul!

Așa i-a zis. Și-l asculta Maria cu dureri ascunse, Dar ea tăcu, și nu răspunse, Ci 'n suflul, în adânc oftă De-o jale ce-o pătrunse.

Eu cred, că presimția de-atunci Că jocul lor o să mai vie: Hristos când fiul o să fie, Va fi bătut și pus la munci Și dus la împărăție.

Și-acești copii, când vor fi mari, La Hanna lor au să-l părăscă, Iar El va sta să-l răstignească De bună-voe 'ntre tâlhari, Ca scrisul să 'mplinescă!

In zori

Sonet

Am eșit în câmp în zori, în toatul dimineații Și tîcîu privit-am un suflet cum învie. A zorii triumfătoare, albă comedie Ce au cântat-o în vesecii, nemuritor, poezii.

Am-am îmbătat de rouă, de vesela viață A nesfârșitei muzici, de nesfârșitul zor, De simfonia lumii, de raze ce cobor Pe criștului vesel, din zor de dimineață.

Gîngășele frânze s'au colorat de rouă, Prinsese pomii zărilor îmbătați adie, Din soare raze dulci au început să plouă.

Și ca un vis de ideală viață nouă, S'au pierdut, în sbor, o ușoară păspădie.

NEGRU SIREY.

Prima zambilă

Am văzut-o într-o fereastră. Roză, fină, parfumată, mi-a amintit de zambila ce-am primit în tinereță dela cel-ce m'a uitat. Am văzut-o azi pe piață și am cumpărat-o îndată; o privesc plângând acum, ca în toate primăverile toamnei m'le, și mi reamintesc trecutul, tinerțea mea dăst.

faci să nădăjdum mereu, scumpă flare. O! zambilă roză, albă, de ce nu poți să nărmurești de veci? De ce te duci, ca și iluziile ce ne fac în viață? Vor reluvia oare și zilele noastre așa cum reluvă și în fiecare primăvară, dulce și m'șitoare? Păstra-vom și noi, în curănilor călătorii, frăgezimea primăverii?

ANONIMA

Bătăla femeii

— Pravila lui Vasile Lupu orânduia „bătăla muerii“ —

O vorbă românească spune că bărbătoarea fără chef și fără bătaie n'are nici un haz. Poate că vorba va fi intr'adins răspândită de cei cu murea pe căciula care se știu că din două trei pahare de bătură le sare țandăra și tabără pe te-miri — cine. De obicei femeia e acea care înghite câte un top de bătaie în zile de s'rbătoare. Or mai fi ei și de aceia cari sunt încredințați că omul care își bate femeia dă semnu de bărbăție și că bătaia e dovadă de căniele trănică. Cei mai mulți i să socotesc că bătaia e dovadă precum că firea omului nu este departe de aceea a bestiei și că în tot cazul, obiceiul acesta e lucru rușinos.

Și totuși, odinioară, în vechea, lume românească, bătaia femeii era adică, ba chiar orânduită, precum se vede mal la vale, în pravila lui Vasile Lupu, Domnul Moldovei.

Cartea Românească de învățătură dela Pravilele împărătești și dela alte giudețe cu zisa și cu toată cheltueala a lui Vasile Voevodă și Domnul țării Moldovei

se dă importanță bătăii ca mijloc de reprimare și de corecție. Sunt articole cari arată că și cum trebuie bătut vierul sau grădinarul, căstorul de oi și cel care „va fura clopot dela d'bitoc“ și „de va fura neșine cal sau bou“ ș. a.

Este bine înțeles o scară (o gradatie) a bătăilor: bătaia sadea și bătaia foarte. Și, apoi, pentru aceleasi principii usora li se aplică și alții sunt acutiți de bătaie: „De va fi om de ocina să l' scoată d'n ocina-lui câtă va vreme, cât va fi voia giud-tului, IARA DE VA FI OM DE GIOS SA L BATA.“

O deosebită însemnătate se dă bătăii în menaj, adică bătăii pe care femeia — după un obicei al pământului — o dobândește din partea giud-tului și ei. În pomenita Cartea lui Vasile Lupu (care „den limba ilie caică pre limba românească în tiparul domesc s'au tipărit în mânăstirea a Trei-Svintele în Iași dela Hristos 1646“), sânt giave ce constăuie capitoul:

„Cum și când poată bărbatul să-și bată muerica și în ce chip.“

Iată câteva paragrafe în care legiuitorul se arată cunosător al bătăilor: „cu măsură, fără de măsură; cu blândețe, cu vrăjmășie; cu toiagul, cu pământul; cu dreaptate, cu înjelăcine, etc.“

„Poate să îndrepteze și să cevrte bărbatul pre muerice și pe lucru adevărat și pe dreaptate, iară nu cu înjelăcine și fără de cale și încă să o bată și când va fi cu vina după deala ce va fi făcut; și atunce cu măsură să nu o prea treacă; cu blândețe iară nu cu vrăjmășie fără vină și fără ispravă.“

„Muerica ce o bate bărbatul cu vrăjmășie și mult fără de măsură poate să-și cevră la giud-t și se deapartă; iară să cade să fie deapărțea cu lege; să fie bătaea așa de mare și tot'acesta chip cât să stea lucrul în câmpină de va fi vie, de nu să va despă țl de dâna; pentru că de va fi bătaia micșoară, nu să vor despărți.“

„Fără de măsură și cum nu să cade și cu vrăjmășie să ch'amă bătaia când se face cu toiagul și mai vârtos când se va sfărâma lemnul sau să facă cu acesta rane să murgă sânge sau chod o va lovi cu lemnul în obraz sau în cap atunce deapărțea să va cevră bărbatul pentru vrăjmășia lui.“

„Deși va bate neșine muerica cu pământul sau cu palma nu să chiamă că leste cu vrăjmășie asupra ei de o are bate cât de mult și de des.“

Acum ostilitatea acului prin ce se vedește? Tipetele, chemările într'ajutor, semnele de pe corp nu sânt probante înaintea instanțelor:

„Cum și în ce chip poată să se arate vrăjmășie bărbatului și cu ce lucru?“

„Bocătecele muerii și tipetele ce să atîd din casă nu vor putea arăta vrăjmășiea bărbatului, nice o bli ei de vor fi vineți sau obrazul de va fi înflit nu pot aceste să arăte vrăjmășiea bărbatului, marturi trebuie la lucru ca acesta pentru să cunoască tot adevărul.“

Maltratarele pot însă pricinui moartea. În cazul acesta pentru „certarea“ bărbatului „giudetului“ va supune trupul decedatei, unor cercetări cu dezamăntul. Examinatorul e un „vraci“ (doctor), dar el nu se cade să fie vre un „desăntător“ ori „bărbier“.

„Vraciul“ trebuie să fie dintr'acii deși zic „dascăli“. În privința creditului ce se acordă cuvântului lor nu se face deosebire de confesiune religioasă. Ba — și acest lucru e interesant pentru istoria medicinelor legale în țară — dacă se face vre o deosebire, se face în favoarea celor „de altă leagă“; pe declarațiile lor se pune un deosebț temeiue:

„O ice va zice vraciul vom creade pentru rană măcar de nu s'ar giura sau de-are fi vraciul și jilov sau și de altă leage, atunce vom crede mai mult.“

Câtă depărtare, dela Vasile Vodă Lupul și până în zilele noastre.

In ce zi a murit Isus Hristos?

Tertulian, istoric roman, vorbind de moartea lui Isus, spune că „această pătimire s'a petrecut sub Tiberiu Cezar în luna Martie, pe timpul Paștilor, în a opta zi înainte de cîlelele de Aprilie“. Vorbele „pe timpul Paștilor“ se referă la pastecele evreilor cari începeau în ziua de Vinerea Mare, zi în care poporul israelit tăia mielul.

Într'un calendar de Polemo Silvio care poartă data anului 438, se află scria, sub data de 25 Martie: „a opta zi înainte de cîlelele de Aprilie: Christos a pătimit și a murit în această zi“.

Glusul Stinxului

Aud și-acum mulțimea de popoare Vuind în jurul meu Cu patimi și cu vise trecătoare: Dar rînd pe rînd, cu toți-au adormit În abele sicrie din pustiu — Cum veți dormi și voi într'un târziu... Sub uriașul vremii pas Doar eu și Nilul am rămas. Din mine vreți să smulgeți o facie Să luminați misterul meu — Și mă cântați... mă veți cânta mereu... Eu voi rămâne'n veci ascuns în ceată Voi veți vedea privirea mea de ghițăf... Vă văd clădind în juru-mi mușuroare... Vă îmbrățați, nebuni, de o nălucire... Orbiți de vise pregătiți războaie... Și rînd pe rînd vă risipiți — Sub neclintita mea privire... Robiți de patimele înșelătoare Trîndu-vă, pe rînd, veți adormi — Și în clipa cea din urmă veți zări Cum cerc, spre cer — cu fruntea scil-pitoare.

...S'or risipi... popoarele bătrâne... Sub uriașul vremii pas — Doar eu și Nilul veșnic vom rămâne.

Const. Goran

In munți

Sub geana zării famurii, s'apride ochii pri-mei stela. E liniște în munți — ș'în mine O liniște, care acide...

...Așa, perdut în nesfârșit — Simt cesul inimii rigide Cum bate 'n cet, oșuc, în noaptea singurătății mele...

O, munților. Din vîrfal vostru-și vrea să plec: Departe, nu știu unde, Căci sănătatea voastră nu mă 'mpacă...

O, munților — ași vrea să trec Să 'nfrîng țărîa creului opacă Co-opadă peste voi și peste mine Căci nu puteți Voi nu puteți — gigantiilor cu crestele prea scunde...

Ași vrea, dar nu mai pot; În clipa'aceasta sfîntă mi-e sufletul pierdat

Singurătatea — am vrut... —Și ea, Intraripatele gândirii mi-le-a ucis.

E liniște în munți — și'a mine Am frînt avîntul primel clipa: L-am îngropat în noaptea tristă A singurătății mele...

I. JURA-BARBULEȘTI.

...și nu mă plîng de soarta mea, nici nu cântecese... Eu astăzi mă stau copitul și învârtit în scurtețe de noapte... S'au soare'n zăreau vieții eu ghicesc spre care mă trăscu nepuincios... în ochii mari, cu gura arsă — să l' sfoțec sjăre'u 'nfeptălanii...

Figuri dispărute

Din viața lui Dimitrie Alexandresco

Rosa românească, înzestrată cu simț juridic, a dăruit științei universale a Dreptului unele reprezentanți de valoare, în rândul cărora al cărora trebuie socotit de curăod spăzătorul Dim. Alexandresco, simplu profesor la facultatea de drept din Iași în țara sa și jurisconsultul internațional de mare faimă pentru străinătate.

Românul are înclinațiuni pentru știința dreptului și așa se explică faptul că în ce privește avocații țara noastră poate rivaliza cu strălucite reprezentanți ai celui mai cu tradiție dintre Barouri, acela al Capitalei Franței. Lucrul acesta s'a vădit cu prisosință mai acum două decenii, când cu prilejul procesului de arbitraj al lui Hallier, la București, când însuși marele talent al avocatului Poincaré, — care avea să devină mai târziu președintele republicii franceze în timpul marelui războiu, — a fost pus la trea încercare de către strălucitele pledosarii de colegilor săi români Gheorghe Panu, Constantin Nacu, Barbu Paltineanu și Boamba.

Faima lui Bozianu și Costaforu iar mai târziu a lui Danielopoi a trecut deasemenea notarele țării, și succesele pe la diferitele congrese interparlamentare ale avocaților Al. Djavara și C. Diescu sunt cunoscute. În tratatele marilor jurisconsulți sunt deseori citați juriiști români Porumbaru în materie de drept internațional, Dim. Alexandresco pentru dreptul civil și actualul profesor dela facultatea juridică din București d. Gh. Pătaera, autor a denumărate lucrări apreciate în străinătate.

Dim. Alexandresco era cunoscut încă de multă vreme în lumea juridică din Apus și unimătorul episod autentic din viața sa vădește renumele de care se bucură. Acum 18 ani, în timpul iernii, Dim. Alexandresco și pe atunci tot modest profesor al Universității ieșane, a plecat la Paris, unde făcuse să îl precedase.

În chiar ziua soarelui sale s'a dus la Sorbona să asiste la un curs al marelui Plagnol. Savantul francez își începuse prelegerea.

Amfiteatrul era plin de studenți veniți din toate colțurile lumii. Dimitrie Alexandresco, spre a nu tulbura liniștea, s'a strecurat, în vârful picioarelor, într'un ungher retras al sălii. Dar un student din mulțime, surprins de simpaticele sporție a omului original — atât de neglijent ca îmbrăcăminte, — l'a cercetat mai de aproape și a recunoscut în el pe savantul român. Atunci, involuntar a început să strige: „Voia Alexandresco!, voia Alexandresco!“

Imediat toate capetele s'au îndreptat spre ungherul sălii, unde se ghemuise, regretatul Alexandresco.

Plagnol înmurmurându-se asupra celor ce se petreceau și aflînd că Alexandresco se află în sală, s'a coborît iute de pe catedră și — vizibil emoționat — cu brațele întinse, întreba mereu:

— Unde-i colegul dela Iași, unde-i? Atunci s'a petrecut o scenă, care a fost multă vreme obiectul povestirilor tuturor cercuitorilor cufte din Paris.

Veți sta toți muți! Ce dracu, privirea unei fete Va dat porniri de fiară! Hai, Floare logofete, Așa, așa aproape... și bun noroc! (închină pahrile) Noroc!

Serg. Braica: Si duci-se pisticii și vrajibă și tot... Loc Așa ca 'n partea asta, evreu n'a înălțurat... Un ranu! Atăta umbră și-n soare poleit, Care mă duce par'că la uol, în Bărk-gani!... (bea)

Florea: Am fost și eu pe acolo. Serg. Braica: Când? Florea: Mal, acum un an! Nu zic, pământu'l dărnice, dar pre'fără sfârșit Și-șpa'l cam silicie... (bea)

Serg. Braica: Cam mult ai drumărit! Cetiți și-am, în față, părerile de rîu După atâtea locuri!

Florea: E drept, căci satul meu L'am părăsit la vârsta de șapte ani... Moș Grigore: (închină) Noroc. Florea: Și-am drumărit, de-atuncia — așa din loc în loc, Hrîndindu-mă cu gândul că: poate într'o zi, Sătul de-atăta umbrel, vre-un loc oi îndrăgi! Și m'oi lega cu dânsul! Sunt douăzeci de ani Destunci, și tot prin lume, duc viața de țigani! (bea)

Crezul, că'n satul ăsta, voi prinde rădăcină, Dar simt că n'o să fie așa!

Moș Grigore: Tu ești de vină, Florea: De vină, Moș Grigore, nu's eu... nu l' căci simt bine, Cum altul mă tot poartă!... L'aud mereu în mine Cum țipă, cum trosnește... mă abîc... nu vreau, dar dânsul E mai puternic — poate —! (și înceacă plînsul)

Aloș Grigore: Și-acum te prinse plînsul De par'că-ai fi muere! Sanda: (ridicîndu-se) Păi! eu o să vă las, Căci mâine am de coasă la Toader... Buni rămas.

Serg. Braica: Și zici că'n toamna asta, te ia soldat? Sanda: Mă ia Și hacuora m'oi duce să scap odă' de ea. Serg. Braica: O fi cam lungă, vere, și poate iar sfârșit!

Sanda: Nu'mi pasă! Nu las mîndră, de care îndrăgii! Să flu, m'ar da pe gînduri!... Pe maica, doar o las!

Ea s'o ruga icuanei, să mă întorc acas'. Poftescu-vă odihniți tîbniți... noapte bună. (ese) Moș Grigore: Drum bun. (se aud tunete de pîrtate)

Serg. Braica: (sold. Filinte). Ai grige, Filinte, afară aud cum tună; Du caii sub șopronul din curte, de-o ploaia Om sta și noi acolo.

CONST. GORAN.

G. S. Marian

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII

Centrala: ARAD.

Sucursale: în CHIȘINEU, ȘIRIA, BORȘINEU, RADNA și PECICA.
Agentură în ȘAVARȘIN, Județul ARAD, în CASELE PROPRII.

Telefon Arad Nr. 177.

Devize și cereale Nr. 763.

Capital societar și fonduri proprii: 50,000.000 Lei.

Depuneri spre fructificare: 100,000.000 Lei.

Bancă autorizată de a face operațiuni de devize.

RAMURI DE OPERAȚIUNI:

Esecută totfelul de operațiuni bancare și comerțul cu devize.	pe lângă cele mai favorabile condițiuni.
Acordă: Imprumuturi cambiale, ipotecare și de lombard, credituri de cont curent.	Primește bani din America ca depuneri, ori pentru inmanuare partidelor în Țara.
Face comerț cu cereale.	Efectuează comisiuni primite din America în afacerile emigranților.
Financiază întreprinderi industriale, comerciale și agricole.	Primește cecuri spre încasare.
Cumpără și vinde monede străine (Dolari, Lire, Franci și alte valute).	Primește asemnari de bani în țară și pentru străinătate.
Primește depuneri spre fructificare pe libele și în cont curent,	Are legătură din cont curent cu toate băncile de Țară și străinătate. (1046)

In postăvăria bărbătești de primăvară și vară cel mai mare asortiment. Cel mai eficient izvor de procurare. Import direct. **I. SCHUTZ** (894) Arad, Strada Eminescu (Deak Ferenc uca) 28.

In atelierul lui **GÉZA NAGY** fotograf, se efectuează cele mai moderne fotografii pentru copii, portrete cu cel mai gingaș gust aranjate. Măriti de fotografii după cele mici, aquarel și pastel în ori ce marime. Atelierul permanent încălzit. Arad, Bul. Reg. Maria (fostă Andressy) Nr. 8. (800)

„ASTRĂ“

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A. Arad

Adr. telegr.: VAGONASTRA TELEFON: 694 și 900

SECȚIA MOTOARE: Autobuse pentru circulație în orașe, stabiliment de băi, și pentru circulație interurbană. Camioane cu transmisie prin cardan, sau lanțuri. (Încărcătură 3 tone). — Automobile cisterne pentru transporturi de ulei, benzină și petrol. Capacitatea 3550 litri. Motoare de benzină de 6, 14, 45, 60 și 90 HP. — Strunguri de precizie pentru tăierea de ghevinduri Withworth sau milimetrice. Distanțe între vârfuri 1000—1200 și 1600 mm. — Prese cu excentric cu cursă de 8 tone. Piese de automobile pentru automobile de lux și camioane de orice marcă. — Piese pentru motoare de benzină de orice marcă.

Produsele noastre se pot procura cu prețuri originale de fabrică dela magazinele de consignație mai jos notate.

Arad: Întreprindere de Mașini și Automobile str. Alexandri numărul 6. Brașov: „Sylvania“ Întreprindere Tehnică S. A. Piața Boilor numărul 7. Cernăuți: „Mecano“ S. A. Piața Unirii numărul 9. Cluj: Blaga Emil, Piața Ștefan Cel-Mare numărul 3. Lugoj: Schwäbische Zentralbank, Filiale Lugoj. Oradea-Mare: „Economia“ S. A. p. t. Comerț și Ind. Piața M. Viteazul 1. Sătmăr: Frații Prinț, Turnătorie de Fier și Fabrică de Mașini. Sibiu: Compania Anglo-Americană, Bretter Promenade. Târgu-Mureș: Biró E. Ing. mech. întrepr. tehnică Strada Ștefan-V. 1a. Timișoara: Schwäbischer Landwirtschaftsverein, Gorove-gasse 5.

Cămăși bărbătești, de zefir, cu 2 gulere, moderne de lei 230 la **szücs** Arad vis-a-vis cu gara tramvaiului. Ciorapi de dame și ciorapi patenți pt. copii cu prețurile cele mai convenabile. (1001)

„PATRIA“

Societate Anonimă Română pentru Exploatarea Lemnelor Arad, Bulevardul Regele Ferdinand No. 52. Centrala: ARAD. Telefon: 6 și 6-52.

FERASTRAE CU ABURI IN: Arad, Șarmaș, (Județul Ciuc) și Câmpulung la Tisa (Jud. Maramureș).	GRUPUL DE INTERESE DIN UNGA RIA: Hazai Fatermelő R. T., Budapest, V., Hold utca 21.
GRUPUL DE INTERESE DIN JUGOSLAVIA: Domovinska Proizvodnja Drva D. D. Zagreb, Rackoga ulica 8. (1002)	GRUPUL DE INTERESE DIN AUSTRIA GERMANA: Vaterländische Holzproduktion A. G. Wien, I. Elisabethstrasse 15.

PRODUCE: Lemne rotunde de esență moale și tare, material de cherestea, doage de stejar, lemne de mine, araci de vie, traverse, stâlpi de telegraf și lemne de foc.

Parfumării pentru sărbătorile paștilor, cu cele mai eficiente prețuri la **Vojtek & Weisz** Drogeria Proprietar: Ordelt Ladislau (1003)

Vind sau schimb cu un alt imobil, casa mea cu prăvălie mare din Micălața veche, care consta din 4 camere locuință, prăvălie de aromate complet aranjată, măcelărie cu abator, prăvălie de cereale, pivniță, grajd, în curte cu o locuință pentru servitori și localuri laterale. (953)

Edmund Szöllösy,
Micălața-veche.

Șampania ANDRÉNYI
este cea mai bună! 290

Dr. Miron Hereșiu

fost asistent la clinica Dermato Venerică din Cluj. Specialist în boale de piele, genitouri nare și venerico-sifilitice. Microscopie, ultramicroscopie, analiza sângelui și a lichidului cefalo rachidian. Electroterapie. Operațiuni de specialitate. **Uretroscopie.** Consult: 2-4 d. m. Arad, Bulevardul Regina Maria 9, (Casa Neuman). (968)

Ioan Köö

engrosist
în mărfuri textile 1045

Arad, Bulev. Regele Ferdinand.

... și lucrul principal a fost,

că mama a cumpărat încă în ultimul moment

„Veritabil Franck“

adaus la cafea)

căci altfel ni s'ar fi stricat toată serbarea. În rândul trecut, ne-am lăsat convinse și am cumpărat o imitațiune cu un ambalaj mult asemănător, după spusele comerciantului „tot atât de bună, dar efțină.“ — Dar numai odată și pentru totdeauna. — În viitor nu va mai intra în casă, decât exclusiv „VERITABILUL“ cu numele Franck și cu morișca de cafea, ca marcă de fabrică. *) cu morișca de cafea.

PETROL clasa I. rafinat

Benzină ușoară,

Benzină grea,

Motorină și diverse

ULEURI de mașini, de vânzare cu prețuri avantajoase la depozitul

Maxim I. Vulcu
Arad, Calea Radnei, lângă (vamă) bariera orașului. (1049)

Vizitați!

Croitoria și postăvăria tinerimei elegante

N. ARITON, Str. Bucur Nr. 14.

Confecționează cu multă eleganță costume civile, militare, precum și tăioruri pentru dame, croială ireproșabilă posedând în permanență stofe engleze și franceze cu prețuri ce desfid orice concurență. (859)

Încercați spre a vă convinge!

Insertii se primesc la Administratia ziarului.

„Banca Centrală“

pentru Industrie și Comerț S. A. Cluj.

Capitale proprii 70,000.000 Lei.

Sucursala Arad, Bul. Reg. Ferdinand 29
(în edificiul propriu).

Telefon (Interurban) Nr. 330, 520 și 860.

Telefon (Interurban) Nr. 330, 520 și 860.

!!

Face tot felul de operații de credit, finanțează întreprinderi și afaceri industriale și comerciale.

Este bancă autorizată de a face operații în devize.

Primește depozite spre fructificare pe lângă cel mai favorabil etalon.

(Depozitele se primesc fie în Lei, fie în oricare valută tare, după cari plătește dobânzile în aceeași valută.) (1047)

Are magazine proprii, capacitate de 500 vagoane.

Exploatarea Pădurei Hălmagiu

„Arădana“ Soc. Comercială și Industrială Arad, FRAȚII SPITZ.

Ciorapi 1 păreche cal. superioară de mătăsă flor Le 85 BOGYOA
1 păreche cal. superioară de ață flor Lei 105
1 păreche cal. superioară de ață flor Lei 145 Strada Eminescu 13.

Fabrică de Impletituri și Tricotage :: Arad

RECOMANDĂ PRODUSELE SALE IN ACEASTĂ BRANȘĂ (1041)

Capital: 15,000.000 Lei

FRAȚII BURZA

comercianți de fier

Petrol lampant rafinat
Benzină ușoară pentru automobile
Benzină grea denaturată

precum și ori-ce

Uleiuri minerale se găsesc spre vânzare în orice cantitate la:

DISTRIBUȚIA PETROLEULUI S. A. ARAD
vis-a-vis de gara tramvaiului electric Podgoria

și în

Com. MICALACA-NOUĂ
Strada Principesa Ileana Nr. 20.
(971)